

ZPRÁVA DKRVO 2023 – KULTURNÍ POLITIKA, hudba, konference (M)

Pro r. 2023 byla plánovaným kontrolovatelným cílem kap. 2 Kulturní politika v oblasti klasické hudby konference s tématem *Uplatnitelnosti na trhu práce v oboru klasické hudby*.

Konala se **23.10.2023 v IDU ve spolupráci** s Hudební fakultou AMU v Praze a Českou hudební radu/IDU s účelným vřazeným do série Kariéra hudebníka pod názvem: **KARIÉRA HUDEBNÍKA IV – Uplatnitelnost na trhu práce v oboru klasické hudby – sondy do praxe.**

Konference koncepčně navázala na plánovaný výstup r. 2022 e-publikaci *Uplatnitelnost umělců na trhu práce v oboru klasické hudby*, uznaným v r. 2023 <https://www.idu.cz/cs/o-nas/veda-a-vyzkum/vedeckovyzkumne-projekty/4563-uplatnitelnost-umelcu-umelcu-na-trhu-prace-v-oboru-klasicke-hudby-v-kontextu-eu>

Smyslem konference byla kontrolní diskuse k závěrům studie a reflexe výhledu do budoucnosti. Přednášejícími byli zástupci hlavních dotčených skupin zaměstnavatelů - orchestrů a Základních uměleckých škol i zástupci nezávislých a zástupci uměleckých škol – konzervatoří a vysokých uměleckých škol, kteří připravují studenty na praxi.

Konkrétními příspěvky byly:

Lenka Dohnalová (IDU): Prezentace výsledků s reflexí dalšího vývoje a rizik. Doplněno o dotazníkový průzkum perspektivy skladatelů (v mezinárodním měřítku 50 skladatelů).

Karel Veverka (Pražská konzervatoř): Uplatnitelnost absolventů konzervatoří na trhu práce.

Ingeborg Radok Žádná (HAMU): Proměny umělecké profese a reakce vysokých uměleckých škol na potřeby praxe.

Bohumil Lédl (Umělecká rada ZUŠ) Personální problémy a potřeby ZUŠ.

Lenka Kavalová (ASOPS, ČHR, trripartita): Orchestrální hráč a jeho role v živém umění.

Ilja Šmíd (soukromá agentura, VŠE, bývalý ministr kultury): Funkce agentury jako zaměstnavatele.

Petr Nouzovský (nezávislý, AHUV): Pozice nezávislého umělce.

Součástí konference byla také funkční diskuse s dotazy účastníků na konkrétní praxi (seznam příložen). Samotné příspěvky doplnily vhodně výstupy publikace.

Konferenci otevřel příspěvek autorky iniciační publikace *Uplatnitelnost na trhu práce* **PhDr. Lenky Dohnalové, PhD.** Referát shrnul její obsah, ale posunul společenská hlediska publikace směrem k hlediskům umělce. Rozebral problematiku polykriteriálního pojmu „uplatnitelnosti“ z hlediska obsahu, hodnot a výdělku. Problematiku výdělku z hlediska výše, pravidelnosti, spolehlivosti i náročnosti dosažení. Formuloval otázky, které si reálně umělec klade z hlediska uplatnění, ale i slučitelnosti s „dobrým životem.“ V další části se zabýval trendem formátů koncertního života a možnými důsledky modelovaného vývoje. Do prezentace zahrnul i následné dotazníkové šetření cca 50 skladatelů z celého světa s cílem zjistit charakter jejich kariéry a jejich doporučení. Prezentace byla uzavřena reflexí přínosu a rizik řešení „statusu umělce.“

Mgr. Karel Veverka, Ph.D., vedoucí oddělení odborné teorie Pražské konzervatoře, doplnil výstupy publikace aktuálními novými údaji z průzkumu Pražské konzervatoře o uplatnění jejich absolventů na trhu práce. Uzávěrka zahrnovala data období 2019-2023. Z celkového počtu absolventů 336, odpovědělo 217, vzorek nezahrnul rovnoměrně všechny obory. Data vykazovalo genderové zastoupení, procentuální zastoupení respondentů podle studijního zaměření, údaje o dalším směřování na VŠ, podíl pedagogické činnosti, podíl umělecké praxe, uplatnění v hudební oblasti celkem. Přestože se údaje týkaly pouze jedné z konzervatoří, je to konzervatoř největší v ČR. Výstupní data jsou v souladu s celkovými závěry studie. V oboru působí 82 % respondentů, zcela mimo obor zůstává 18 % absolventů, ale nejsou nezaměstnanými. Z celkového počtu absolventů 35 %

respondentů působí na ZUŠ. Toto číslo je nižší než v závěrech studie, ale průzkum nezahrnul studenty pokračující na vysokých uměleckých školách, u nichž také část provozuje pedagogickou praxi. Jejich průzkum sledoval pouze přestup na vysoké umělecké školy. V celkovém úhrnu je v korelaci trend freelancerů v umělecké praxi, kteří představují celkem 57,1%, což je dostatečné závažné číslo, aby problematice self-managementu byla věnována dostatečná pozornost.

Co se týče vysokých škol, příspěvek rektory **doc. PhDr. Ingeborg Radok** žádně obsahoval proměny podmínek praxe v posledních třech letech, obecně se zmínil o změnách charakteru pracovního trhu i nutné změny postoje studentů k vlastní kariéře, o adaptaci programů vysokých uměleckých škol na tuto situaci a připomněl výsledky dotazníkového šetření, které bylo součástí zmíněné studie z r. 2022. Díky této studii, na které se vysoké umělecké školy podílely, došlo k nastavení společné metodiky AMU, JAMU a OU k pokračování průzkumu směřování studentů na trh práce.

Mgr. Bohumil Lédl, předseda Umělecké rady ZUŠ ČR, z.s., reflektoval společenské a ekonomické změny podmínek fungování ZUŠ. Ze situace vytěžil argumenty pro důležitost uměleckého vzdělávání a praxe, tj. potřebě nejen vzdělávání, ale „výchovy k dobrému životu“. V poslední části příspěvku vymezil důležitá témata z pohledu systémového vzdělávání pedagoga. Tato část příspěvku korelovala se zaměřením výzkumné studie, tj. zkoumáním požadavků ZUŠ jako zaměstnavatele a připraveností adeptů. Uvedl příklady dobré praxe v tzv. „adaptačním období“, kdy ZUŠ zavádějí nové pozice „provázejícího pedagoga“, jehož pozici se daří zakotvit i právně. Tento systém je nyní součástí pilotního projektu MŠMT-ZUŠ a od roku 2026 by měla být pozice financována na základě zvláštního normativu zakotveného ve Školském zákoně. Příspěvek B. Lédl se tedy zaměřil i na další perspektivu zkvalitňování pedagogické praxe ZUŠ.

Příspěvek předsedkyně Asociace symfonických orchestrů a pěveckých sborů ČR a předsedkyně České hudební rady **Mgr. Lenky Kavalové** **Orchestrální hráč a jeho role v živém umění. Ideály, představy a realita. Problematika job-hoppingu, portfoliové kariéry, etického kodexu** strukturovaně pojmenoval přínosy a benefity zaměstnaneckého místa a úskalí jeho zaměstnavatele i zaměstnance spojené s portfoliovou kariérou. S tímto je spojen tzv. etický kodex, který v této situaci řeší potřebnou zodpovědnost a loajalitu zaměstnance k organizaci i povinnosti zaměstnavatele vůči zaměstnanci.

Vyžádaný příspěvek **PhDr. Iljy Šmída** (soukromá agentura, pedagog VŠE) se v příspěvku věnoval tématu souvisejícímu se statusem umělce, tj. funkcí agentury, která plní některé quasizaměstnavatelské funkce. Ilja Šmíd rozlišil různé typy agentur a náplň jejich práce, klady a zápory zastupování umělce agenturou jak pro podnikatele, tak pro umělce. Ve svém příspěvku **Funkce agentury jako zaměstnavatele** vymezil také specifičnost hudebních agentur a popsal situaci v ČR. Tomuto tématu v diskusí o „statusu umělce“ nebyla věnována dostatečná pozornost. V hudebním sektoru klasické hudby hrají agentury významnou roli a dobré podmínky jejich práce mohou napomoci k řešení situace narůstajícího počtu tzv. nezávislých umělců.

Příspěvek violoncellisty **MgA. Petra Nouzovského**, předsedy AHUV a člena presidia ČHR, se týkal situace nezávislého umělce. V jeho příspěvku **Pozice nezávislého umělce** byla iniciována debata k problému sebeprezentace, komunikace s pořadateli v rámci self-managementu a reflektována pozice sólisty v koncertním provozu. Tato problematika navazovala na kapitolu studie Status umělce.

Self-managementu, adaptaci škol na téma péče o kondici umělců jako důležitého subjektivního faktoru uplatnění na trhu práce byla věnována následná konference, jen zčásti krytá prostředky DKRVO. Téma self-managementu a péče o kondici umělce bylo v předchozí studii reflektováno částečně. Navazuje na něj tedy logicky téma výzkumu dalšího období od r. 2024. Z tohoto hlediska byla následná konference (nad rámec plánovaného cíle) důležitá pro doplnění a zároveň nastínění dalšího směru výzkumu. Jestliže více než polovina absolventů zůstává v umělecké sféře v oblasti self-

managementu a zároveň se jich velká část věnuje pedagogické praxi, je téma jejich psychické a fyzické kondice nezbytnou podmínkou udržitelnosti celého oboru. Všechny příspěvky konference 23.10. k tomuto tématu také odkazovaly.

Konference se konala 24.11.2023 v Brně ve spolupráci s Českou hudební radou IDU, Janáčkovou akademií múzických umění – hudební fakultou a KUMST, kde se konference konala.

Konala se pod názvem **KARIÉRA HUDEBNÍKA V – WELL-BEING A KONDICE PRO UMĚLECKOU PRAXI. SUBJEKTIVNÍ FAKTORY PRO UPLATNĚNÍ NA TRHU PRÁCE**. Důležitým návazným a souvisejícím tématem v rámci Uplatnitelnosti byla prezentace škol HAMU a JAMU, jejichž zástupkyně (**rektorka AMU Ingeborg Radok Žádná, děkanka HF JAMU Barbara Willi, vedoucí katedry managementu a spoluautorka studie Lucie Pešl Šilerová a psycholožka ve funkci peacemakerky JAMU Andrea Mikotová**) referovaly o programech a nových zamýšlených opatřeních v péči o studenty a absolventy v oblasti self-managementu, kariérního poradenství i psychické a fyzické kondice a prevence. Důležitou součástí byl objednaný úvodní příspěvek **vedoucího Psychologického ústavu Masarykovy Univerzity prof. Marka Blatného, DrSc.**, který vymezil pojem well-beingu a úskalí jeho vágního využívání. Důležitou součástí byly i referáty seznamující s praktickými příklady péče a svépomoci v oblasti kondice a seznámení s profesními riziky.

ZÁVĚR: Obě konference se konaly ve spolupráci s akademickými pracovišti a jejich významnými zástupci (FF MU, AMU, JAMU, FU OU) i zástupci sítě organizací praxe (Česká hudební rada). Toto propojení je důležité, zajišťuje kvalitu výstupů a zájem o spolupráci, tj. synergie výzkumu a jeho dopadu. Obě konferenci byly účastníky i přednášejícími komentovány jako důležité integrační a iniciační kroky, potřebné pro praxi (seznam účastníků přiložen).

Pro státní správu z nich vyplynula obdobná doporučení jako v předchozí studii:

1/Orchestry podporované z veřejných zdrojů i Základní umělecké školy jsou významnou záchytnou sítí pro zaměstnanost absolventů uměleckých škol. Nicméně velký platový rozdíl mezi zaměstnanci ZUŠ a orchestrů vytváří pro orchestry provozní a personální problémy.

2/ ZUŠ jsou důležité pro udržení kvality společnosti i pro zaměstnanost umělců. ZUŠ také pracují na zkvalitnění pedagogické práce. Bez dotací by se tato síť neudržela v kvalitě a kvantitě své činnosti.

3/Trend nárůstu tzv. nezávislých umělců klade důraz na self-management, dotační politiku a dobré podmínky pro agentury. Umělecké školy se tomuto trendu přizpůsobují v oblasti vzdělávání, nicméně bez péče o příležitosti a kvalitní evaluaci ze strany státu a regionů je stav obtížně udržitelný. Podmínky veřejných dotací by přitom měly zohledňovat i hodnocení spolupráce stálých organizací s „nezávislými.“

4/ Téma well-beingu v dobře uchopené formě se stává v této souvislosti pro udržitelnost oboru podstatné. Z tohoto důvodu byla zorganizována i druhá neplánovaná konference, aby bylo dobře vymezené směřování pokračujícího výzkumu v r. 2024.

ODKAZY na výzvy, program a prezentace:

<https://www.chr-cmc.org/cs/kariera-hudebnika?idx=4>

<https://www.chr-cmc.org/cs/kariera-hudebnika?idx=5>

Z prostředků DKRVO byly uhrazeny:

mzdy	Lenka Dohnalová	0,2 úvazek	
DPP	Lucie Pešl Šilerová	Spolupráce na konferenci	9 000,- Kč
DPP	Barbora Slaběnáková	Pomocné práce konference 23.10.	800,- Kč
	CELKEM		9 800,- Kč
SLUŽBY			
	Autorské honoráře	Konferenční příspěvky 23.10.	10 800,- Kč
	Autorské honoráře	Konferenční příspěvky 24.11.	9 200,- Kč
	Služby CSC, s.r.o.	Webová a technická podpora	8 000,- Kč
	Grafik Cígler	Logo konferencí	1 000,- Kč
	Barbora Slaběnáková	Pomocné práce konference 24.11.	1 000,- Kč
	CELKEM		30 000,- Kč

Ld 4.12.2023